

5. Így történt ...

A baleseti adatlapok értékelésénél számos tipikus eset található. A Munkavédelmi Közlemények minden alkalommal ismertet egy-egy ilyen tipikusnak mondható balesetet – mintegy szemléltetve a statisztikát.

Célunk, hogy rávilágítsunk azokra a jellemző körülményekre, melyek növelik a baleseti veszélyeztetettséget. Minden olvasó segíthet csökkenteni a balesetek számát, ha megvizsgálja: megtörténhetne-e ugyanez saját alakulatánál?

Kiképzési balesetek

Figyelemre méltó baleseti sorozat történt Szabadszálláson (MN 7260) 1978 február 11–15-e között. Öt ugyanolyan jellegű sérülés, ugyanazon a helyen, egyforma körülmények között. Az adatlapok szerint „kiképzési tervben előírt akadálypályán” való gyakorlás közben öt bokarándulás következett be.

Az adatlapok leírása szerint:

„Február 15-én 15.30 órakor testnevelési vizsgára felkészülés során akadálypálya elemenkénti leküzdését gyakorolták. Az elem ferde gerendán való felfutás, onnan rúddal leugrás volt. A leugrás után elvesztette egyensúlyát és bokája megrándult.”

Ugyanez megismétlődött négyszer. Öt nap alatt öt bokarándulás.

A kiképzési balesetek egy része a fokozott fizikai igénybevételre, a nem elégséges felkészítésre vezethető vissza. Okozhat azonban sérülést – sőt sérüléseket (!) – a rosszul előkészített akadálypálya, a fizikai képességeket meghaladó igénybevétel, a kiképzésvezető hibája – egyedi esetekben.

Viszont a kiképzésnek nem szükségszerű velejárója, hogy öt nap alatt öt azonos helyen, azonos természetű sérülés következzen be.

A balesetek előtt pár nappal a kiképzés vezetője tartotta a munkavédelmi oktatást (a kiképzési veszélyforrásokról is?). A fizikai állóképesség fokozatosabb fejlesztésével, a kiképzés jobb előkészítésével megelőzhetők ezek a balesetek.

Ki a felelős a balesetekért? Az adatlapok megfelelő rovatában ezt találjuk „nem kell megjelölni” (?).

A munkabalesetek közül kiválasztottuk a következő eseteket:

A karbantartó raj egyik katonája F. L. az előírt munka végeztével, létra javítás közben baltával a bal kezére ütött. A balta éle megroncsolta három ujját olyan szerencsétlenül, hogy gyűrűsujjának első percét csonkolni kellett. Az utolsó munkavédelmi oktatás óta csak tíz nap telt el, tehát a sérültnek

ismernie kellett az ide vonatkozó előírásokat. A baleset a munkaidő nyolcadik órájában történt, amikor csökkent a figyelem.

Fúrógépen dolgozó társának segített D. L. honvéd. Egy felpattanó forgács jobb szemébe vágódott, felsértve a szemhártyát és a szemhéjat (14 nap munkaképtelenség). Az ok egyértelmű: védőszemüveg hiánya. Nem használt védőeszközt az a katona sem aki a fúrást ténylegesen végezte. Szerencsére most nem történt súlyos sérülés. Meg kell értetnünk a gépműhelyekben dolgozókkal is: az előírt védőeszközök használata mindenkinek saját, egyéni érdeke. Aki ennek hiányát tapasztalja, tegye szövé. Ez viszont már közérdek.

Oxigén-palack cseréje közben történt. A tároló előtt sorba állított palackok közül egyik dőlni kezdett. P. Gy. polgári alkalmazott (aki „mütös”-ként dolgozik a kórházban!), a zuhanó palack után kapott, amely mutatóujját egy másik oxigén-palackhoz nyomta.

Kiképzési anyagraktárban, anyagátvételezés közben, egy 70–80 (!) kp súlyú műanyag tekeracet emelt K. F. honvéd. A tekeracs kicsúszott kezéből, és jobb lábának nagyujját eltörte. Sokszor elhangzott, és mégsem elégszer: nehéz tárgyak emelésénél, szállításánál több személy segítségére, kézikocsira van szükség. Sok hasonló sérülés történik: nehéz tárgy leesik, eldől, és következménye gyakran csonttörés.

Közlekedési balesetek

Február közepén az egyik alakulattól teherautókon indult az állomány ünnepi gyűlésre. Megérkezve a laktanyába a gépkocsisor megállt, leállították a motort is. Az egyik teherautóról előbb két tartalékos, majd G. I. sorállományú honvéd ugrott le. A leugrás pillanatában a teherautót elindították, G. I. honvéd a betonra esett, súlyos combnyaktörtést szenvedett. A történetekért G. I. honvéd csak részben érzi magát felelősnek. Nem adtak parancsot a leszállásra, mégis többen leugrottak.

A csoportos személyszállításnak határozott szabályai vannak (KÁBESZ); a le- és felszállásra, a gépkocsi elindítására csak a gépkocsi-parancsnok adhat parancsot. Pontos idézet a jegyzőkönyvből: „Láttuk, hogy a többi gépjárműről is leszállnak az emberek. Mi is elkezdtünk leszállni...” Többszörös szabályszegés és fegyelemzetlenség idézte elő a balesetet.

Nem jellemző, de megtörtént. J. S. honvéd rendszeres feladata a tábor vízellátása volt. Februárban, egyik este – azzal a indokkal, hogy vízért megy – közelben lakó ismerősét akarta meglátogatni. A teherautó azonban elakadt a mély talajon. Helybeli polgári személyek segítségével kiszabadították a megsüllyedt gépkocsit. Tolatás közben J. S. honvéd elgázolta K. L. polgári személyt, aki előzőleg segített a gépkocsit kimenteni, majd visszatérve a tábor területére, az eseményt senkinek nem jelentette. J. S. honvéd ügyét a katonai ügyészség tárgyalja.

Sok súlyos baleset történik *eltávozás, szabadság* alatt.

M. S. honvéd jutalomszabadsága végén vonattal indult vissza alakulatához. Indulás előtt, majd a vonaton alkalmi ismerősével nagyobb mennyiségű szeszes italt fogyasztott. A vonat ajtó közelében beszélgettek, amikor – eddig ismeretlen körülmények között – M. S. kiesett a robogó gyorsvonatból. Szerencsésen könnyű sérülésekkel túlélte a balesetet. Szomorú tény, hogy minden évben sok hasonló, súlyosabb kimenetelű baleset történik.

Az eltávozásra, szabadságra induló katonák figyelmét hívjuk fel a közúti és vasúti közlekedés veszélyeire!

Tragikus, halálos kimenetelű a következő baleset: áldozata nagy igyekezetű, fegyelmezett katona volt. H. J. honvéd négy hónapja gépkocsivezetőként teljesített szolgálatot. Fegyelmi jellemzői között csak dicséretet találunk, balesete nem volt. Előjárói – végzett munkája alapján – szabadságot engedélyeztek részére. Február 16-án H. J. autóbusszal utazott szülei lakására. Nemsokára nővéréhez készült a szomszéd községbe. Mielőtt motorkerékpárjára ült kólát és féldeci konyakot fogyasztott. A szakértői bizottság megállapítása szerint 40 km/ó sebességgel haladt a község belterületén, amikor ismeretlen okból áttért a menetirány szerinti bal oldalra, felhajtott a járdára, ahol 14 m megtétele után beton villanyoszlopnak ütközött. Az ütközéskor bekövetkezett sérülésekbe a gyors orvosi beavatkozás ellenére belehalt.

Gondoljuk végig: H. J. honvéd ismerte a laktanyán kívüli magatartás szabályait, jó vezető volt, ismerős környéken, saját gépjárművén motorozott. Talán a csúszós út? A féldeci konyak? A figyelem pillanatnyi kihagyása? A fáradtság? Mindezek együtt H. J. halálos sérüléséhez vezettek.

Végül, de nem utolsósorban, *a sport közben bekövetkezett sérülésekről:*

Az 1977-es statisztikai adatok szerint a sérülések mintegy 25%-a sportbaleset következménye. Leggyakoribb a labdarúgás közbeni sérülés, de sok izomhúzó-dás, bokarándulás történik futás, röplabda, tornatermi edzések közben is. Szakszerű bemelegítéssel, hozzáértő játékezők megválasztásával, játékra alkalmas helyen, sportszerűbb magatartással, és főleg jobban figyelni egymás testi épségére, csökkenthetők ezek a fájdalmas sérülést előidéző balesetek.